

mueskolevæsen. Det er maaske ikke i Alles Erindring, og jeg skal derfor nævne det nu, at, medens vi tidligere havde en Overtskoledirektør og i ethvert Tilfælde derefter en Kontorchef til at forestaa Almueskolevæsenets Afdeling i Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, har man ved Lønningssloven af 1871 ikke engang fundet det nødvendigt at have en Kontorchef. En Fuldmægtig og ved Siden deraf en Assistansefuldmægtig, hvad man, har troet fornødent til i Ministeriet at føre det øverste Tilsyn med vort Almueskolevæsen. Et skolehyndigt Element er ikke tilstede, desværre, thi det savnes idelig. Skal der foretages nogen Reform, maa noget af det Første, som man tænker paa at bringe ind i den øverste Styrelse, være en Mand, der med tilbørlig Sagkundskab, tilbørlig Erfaring er i Stand til at forestaa Ledelsen af vort Borger- og Almueskolevæsen over hele Landet. Men naar man nu bliver enig om, at der bør være et nyt Tilsyn, bliver enig om, at der bør være en Skoleinspektør for hvert Amt, og en Overtskoleinspektør i Ministeriet, saa opstaar et andet Spørgsmaal, der ikke har været opfattet ved det tidligere af mig nævnte Lovforslag, nemlig dette, hvorledes disse og navnlig de førstnævnte Skoleinspektørers Virksomhed skal passes ind i det nu bestaaende Skoletilsyn; thi at føre dem uden videre til det, vi nu have, kan efter mit Skjøn slet ikke gaa an. Jeg vil tillade mig at minde om, hvorledes vort Skolevæsen nu for Tiden styres. I den Henseende er der med Hensyn til Undervisningen tre Stadier i Tilsynet, der er Biskoppernes Tilsyn, der er Skoledirektionens Tilsyn og Skolekommissionens Tilsyn, det er altsaa for selve Undervisningens Bedkommende; for de økonomiske Forholds Bedkommende er der Skoleraadene, Amtsskoleinspektoren og de kommunale Raad, altsaa atter tre. Tænker man sig nu en Skoleinspektør tredende til her, bliver Spørgsmaalet, hvorledes han skal finde sin Plads; han kan ikke finde nogen heldig Plads her, uden at man giver ham en Plads der, hvor noget af det nu Bestaaende staar. Spørgsmaalet bliver altsaa: hvilken? Mit Forslag gaar ud paa, at der skal være en Skoledirektion for hvert Amt, saa at altsaa Skoleinspektøren indtræder i Skoledirektionen i Stedet for Provsten, at Skoledirektionen dernæst overtager Amtsskoleinspektorens Forretninger, saaledes at denne i Fremtiden bortfalder. Derved vil der foregaa en meget betydelig Simplifikation i Bestyrelsen. Jeg tror, at man kan vente, at den Opgave vil være løst paa en heldig Maade, at anvise Skoleinspektøren den Plads, der maatte tilkomme ham som Tilsynsmand ved Undervisningen, naar han bliver den egentlig ledende Mand i Skoledirektionen, der jo altsaa i Fremtiden for hver Skoleraadsreds kommer til at bestaa af Amtmanden, Skoleinspektøren og et tredie Medlem, forsaavidt Skoleraadet ønsker at

vælge et saadant. Jeg har her optaget det samme Forslag, som var indeholdt i det Forslag, der forelagdes i 1872, nemlig at Biskoppernes Tilsyn skulde begrænses til Tilsynet med Religionsundervisningen, thi Biskoppens Tilsyn kan ikke være hyppigt og jævnligt, hvorimod det kan have sin Betydning, naar det begrænses paa denne Maade, og Børnene føres hen i Kirken samtidigt med, at Bispevisitationen finder Sted. Saaledes sker det jævnlige nu, men Biskopperne kunne ikke have den fornødne Tid til at undersøge Skolevæsenet, og da er det ikke heldigt, at det paaligger dem som Pligt at gjøre det.

Det fjerde Punkt, jeg skulde dvæle ved, er Spørgsmaalet om Statskassens Tilskud. Jeg tillod mig før at nævne, at Forslaget gik ud paa, at til de Alderstillaag, som jeg har ønsket maatte blive indførte, skulde Statskassen forlods yde et Tilskud af 150,000 Kroner. Endvidere vil efter en Fordeling, som jeg nærmere skal komme ind paa, Statskassen komme til at udrede Halvparten af det Dvrigte, hvilket omtrent udgjør 65,000 Kr., altsaa tilfammen 215,000 Kr. Dette er et nyt, fast Tilskud, der vil blive ydet ved Siden af det, der ifølge Loven af 1856 nu ydes i Anledning af Pensioner, nemlig 100,000 Kr., men det er nødvendigt, naar man vil opnaa en fylldigere Deltagelse fra Skoleraadene Side i at fremme Undervisningen i det Hele, og særlig den videregaaende Undervisning, at man foretager en Forandring i de Bestemmelser, der nu indeholdes i Loven af 8de Marts 1856. Disse Bestemmelser ere overmaade indviklede, og det er meget vanskeligt, selv om man jævnlige studerer det, i det Enkelte at kunne overskue deres Virkning. Jeg skal i Korthed tillade mig at minde om, hvilke disse Bestemmelser ere. Skoleraadene have Ret til at ligne paa Hartkornet og i Forhold til Folketallet paa Kjøbstæderne. Naar de ligne fra Nul til 12 Skilling pr. Lønde Hartkorn og i Forhold dertil paa Kjøbstæderne, faae de intet Statstilskud. Ligne de imellem 12 og 24 Skilling, tilskyder Statskassen ligesaa meget, som der lignes. Dette er efter Loven af 1856. Nu viste det sig imidlertid, at man ikke kunde nøies med en Ligning af indtil 24 Skilling og ved Loven af 2den Juli 1870 om en forhøjet Ligning til Amtsskolefondens bestemtes det da, at der ogsaa skulde kunne lignes af Skoleraadene indtil 36 Skilling pr. Lønde Hartkorn og forholdsmaasigt paa Kjøbstæderne, men saa søies der til: dog kun forsaavidt disse Udgifter kræves til Udredelse af Pensioner og Alderstillaag, men ikke til Skolefondens øvrige Udgifter. Dette er en i og for sig aldeles urimelig Bestemmelse, ja, jeg kunde fristes til at sige, der er i Grunden ingen Mening i den, thi det er jo klart, at alle Udgifter, som Skoleraadene maa beregne, hvor de lægge et Budget for Skolefondens, paa lige Maade bidrage til at tilveiebringe den endelige Sum, og